

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Svensk-Dansk Ordbog

 Af [Kjeld Kristensen](#) 16. marts 2011 • I kategorien [Anmeldelser](#)

I oktober 2010 udkom [Svensk-Dansk Ordbog](#) på Politikens Forlag. Det er en stor, helt nyudviklet ordbog der er tænkt som afløser for Valfrid Palmgren Munch-Petersen og Ellen Hartmanns store svensk-danske ordbog fra 1954. Denne ordbog indeholder mange ord der nu er sjældent brugt i svensk, samtidig med at en ny ordbog kan optage nye ord og udtryk der er kommet til i svensk i takt med at verden har forandret sig i de sidste 50 år. I den nye ordbog kan man fx få at vide hvad *actionrulle* 'actionfilm', *dator* 'computer' og *skärmsläckare* 'screensaver' betyder på dansk.

En ordbog for danskere

Svensk-Dansk Ordbog er beregnet for danskere der har brug for at forstå svensk eller gerne vil forstå det. Hertil kommer islændinge, færing, grønlandere og andre der har dansk som sproglig indgangsportal til det skandinaviske sprogområde. Ordbogens målgruppe er bred og omfatter bl.a. studerende, skoleelever, oversættere, kommunikationsfolk, ansatte på private og offentlige arbejdspladser med forbindelser til Sverige, danske indvandrere i Sverige, danske ødegårdsejere samt almindelige danskere der fx gerne vil læse svensk litteratur på originalsproget, svenske aviser eller mails og breve fra svenske familiemedlemmer.

At Svensk-Dansk Ordbog er udarbejdet med danske brugere for øje, kommer bl.a. til konkret udtryk i ordbogens alfabetiseringsprincip. Ordbogens opslagsord er nemlig alfabetiseret efter rækkefølgen i det danske alfabet, hvor *ä* kommer efter *æ* og *ø*. I det svenske alfabet er rækkefølgen *ä ä ö; å* kommer før *ä* og *ö*. Af hensyn til danske brugere alfabetiserer Svensk-Dansk Ordbog opslagsordene i overensstemmelse med det danske princip, altså således: *ä ö å*.

Ordudvalg

Svensk-Dansk Ordbog indeholder ca. 48.500 opslagsord og er dermed langt den største moderne svensk-danske ordbog. Udvalget af opslagsord til ordbogen er foretaget ud fra to kombinerede hensyn: hyppighed i svensk og forskel mellem svensk og dansk. De to kriterier kalder på to grupper ordbøger som leksikografisk grundlag for ordudvælgelsen: svenske modersmålsordbøger og svensk-danske ordbøger. Den praktiske fremgangsmåde har været at tage udgangspunkt i en eksisterende stor svensk ordbog, [Nationalencyklopedins](#) ordbog (1995-1996), som indeholder omkring 61.500 opslagsord. Det er flere end Svensk-Dansk Ordbog var planlagt til at skulle indeholde, og derfor er den svenske ordbogs udvalg af opslagsord konference med et større antal svenske og svensk-danske ordbøger samt med ordenes udbredelse i en stor svensk elektronisk tekstbank, [Språkbanken](#). Hvis et ord forekommer flere steder i dette brede materiale, er det en oplagt kandidat til medtagelse i Svensk-Dansk Ordbog.

Ordudvalget i Svensk-Dansk Ordbog bliver på den måde det centrale ordforråd i moderne svensk suppleret med bl.a. litterære ord fra ældre svensk, et større antal finlandssvenske ord og særbetydninger samt vigtige fagord fra fagområder af særlig betydning i det nordiske samarbejde, alt sammen udvalgt med fokus på hvad der kan volde en dansker problemer eller i det mindste være interessant set i svensk-dansk perspektiv. Som eksempler på sidstnævnte kategori af opslagsord kan nævnes ordene *demokrati*, som er fælleskøn på svensk og derfor bøjes *demokratin* i bestemt form, og *alternativ*, som har tryk på sidste stavelse på svensk.

Svensk-Dansk Ordbog er først og fremmest et værk som man kan slå op i for at få løst et specifikt problem med dette eller hint bestemte svenske ord eller udtryk som man typisk er stødt på i en svensk tekst. Men ordbogen giver også den interesserede bruger mulighed for at få bredere information om svensk sprog, bl.a. om synonymer, betydningsbeslægtede ord og afledninger og sammensætninger. Ordbogen indeholder desuden et bredere udvalg af eksempler end man er vant til at se i interskandinaviske tosprogsordbøger, mange af eksemplerne med ledsagende dansk oversættelse.

Oplysningstyper

Stoffet i Svensk-Dansk Ordbog er ordnet i traditionelle ordbogsartikler, hver af dem indeholdende et større eller mindre antal oplysninger om opslagsordet. Oplysningstyperne er: udtale, ordklasse, bøjning, betydning (oversættelse til dansk), brugsbestemmelse, eksempler, betydningsbeslægtede ord (fx synonymer), afledninger og sammensætninger samt faste udtryk.

Svensk-Dansk Ordbog indeholder:

- 13.500 udtaler i lydskrift
- 30.000 eksempler på ordenes betydning og brug
- 12.000 synonymer og beslægtede ord

Seneste sprognyheder

30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærere: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårskruld: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
1/11	Linguists digitise 1970s children's storybooks to help preserve Indigenous languages - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
31/10	Evolutionary biology can help us understand how language works theconversation.com
30/10	You're Right, Drinking DOES Improve Your French - VICE www.vice.com
27/10	Saving Salish: Regional tribes aim to increase fluency for future generations www.spokesman.com
26/10	Award-winning app boosts language skills to improve Indigenous health - Life Matters - ABC Radio National (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Anmeldelser'

Sange fra skoven, mit tyveri og Yahya Hassan

Længsel efter Brasilien

Hvorfor danskerne er det lykkeligste folkefærd på jorden. Og hvorfor de ikke er. En sproglig analyse.

Når reklamen selger mer enn et produkt

Nye kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt

Herluf Hansen til Ded borriijnholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

- 7.000 afledninger og sammensætninger
- 13.000 faste udtryk

Lumske ligheder

Svensk-Dansk Ordbog gør et særligt nummer ud af det fænomen i nabosprogsforståelsen der kaldes lumske ligheder, i fagsproget falske venner (eng.: false friends). Lad os se på ordbogsartiklerne *glas* og *glass*, som er vist her nedenfor.

glas [ˈɡlɑːs] *sb.* -et, =, -en

- *glas* □ *pärlor av glas* · *fylla glaset till brädden* fylde glaset til randen · *svart-vita fotografier inom glas och ram* sort-hvide fotografier i glas og ramme □ *glasfiber, glaspärta klinga i glaset* slå på glasset (før en tale)
- klinga med glasen** klinke (når man skåler)

glass [ˈglasː] *sb., betydn. 1:* -en, -er, -erna, *betydn. 2:* -en, -ar, -arna

1. is (dessertis) □ *jordgubbar och glass, en härlig efterrätt* jordbær og is, en herlig dessert
2. is (ispind, isvaffel) □ *barnen fick var sin stor glass* □ *glasskiosk*

Da. *glas* hedder ikke *glass* på sv., men *glas*.

Opslagsordene 'glas' og 'glass'

Svensk-Dansk Ordbog tildeler *glass* betydningerne 'is (dessertis)' og 'is (ispind, isvaffel)'. Læg i øvrigt mærke til at tilføjelserne i parentes står med lille skrift i ordbogen og på den måde tjener som præcisering af betydningen (is kan jo også være frosset vand). Under ordbogsartiklen *glass* er der en boks hvor der står: "Da. *glas* hedder ikke *glass* på sv., men *glas*". Stavemåden og især udtalen af det svenske ord *glass* leder tanken hen på det danske ord *glas*, men ligheden er altså lumsk, for *glass* betyder noget helt andet end man som dansker skulle tro. Den betydning som man som dansker fejlagtigt tillægger *glass*, nemlig 'glas', hedder på svensk *glas* (med langt a), og det er det som boksen oplyser om. Der er over 1000 af den slags historier om lumske ligheder spredt rundt på ordbogens 1183 sider.

Redaktion og finansiering

Svensk-Dansk Ordbog er med moderne leksikografiske og elektroniske metoder udarbejdet i [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#) af en redaktion bestående af Kjeld Kristensen (hovedredaktør), Else Bojsen (redaktør), Pernille Folkmann (redaktør) og Liisa Theilgaard (it-konsulent).

Hverken selskabet eller noget forlag kan finansiere et sådant flerårigt ordbogsprojekt. Ekstern finansiering har

været fuldstændig afgørende for dette projekts heldige gennemførelse. Den nødvendige økonomiske støtte er ydet af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, af Nordisk Ministerråd og af Nordisk Kulturfond.

Fremtidens nordiske ordbøger

I mange år har behovet for nye, store ordbøger mellem de tre skandinaviske sprog været omtalt og diskuteret inden for det nordiske sprogsamarbejde. En ny, stor svensk-dansk ordbog har været nævnt som den højest prioriterede. Den nyeste undersøgelse af interskandinavisk nabosprogsforståelse viser da også at de største forståelsesvanskeligheder i Skandinavien optræder i dimensionen svensk-dansk, endda med danskeres forståelse af svensk lidt bagefter svenskeres forståelse af dansk. I forlængelse heraf anbefaler eller kræver (?) den nye [nordiske sprogdeklaration](#) at "internordiska ordböcker i pappersform och elektronisk form utarbetas". Nu foreligger altså Svensk-Dansk Ordbog, og det ser ud til at den kan trække andre nye interskandinaviske ordbøger med sig. En norsk projektgruppe forbereder en ny, stor svensk-norsk ordbog udarbejdet på grundlag af Svensk-Dansk Ordbogs elektroniske base. Og i Sverige arbejder en anden projektgruppe med planer om en ny, stor dansk-svensk ordbog, måske med Svensk-Dansk Ordbogs elektroniske base som udgangspunkt ved "vending" af denne fra svensk-dansk til dansk-svensk.

Der er ingen aktuelle planer om at udgive Svensk-Dansk Ordbog i elektronisk form, fx på internettet, men det vil muligvis ske om nogle få år. Heldigvis er Svensk-Dansk Ordbog ganske billig: 300 kr. for 1183 sider med næsten 50.000 opslagsord.

Kjeld Kristensen

Læs også:

1. [Dansk-svensk](#) Svensk-Dansk Ordbog af Kjeld Kristensen. JP/Politikens Forlag 2010. 48.500 opslagsord. Kjeld Kristensen har bedt mig causere om dansk versus svensk. Så hvorfor ikke begynde med begyndelsen, mit allerførste møde med...
2. [Ordbog over Dansk Tegnsprog i fare for at lukke](#) Ordbog over Dansk Tegnsprog er i fare for at blive lukket, såfremt der ikke snarest skaffes midler til den fortsatte drift....
3. [Er dansk sværere at tilegne sig end svensk?](#) Det høres ofte at dansk er svært for udlændinge. En tværsproglig undersøgelse baseret på 18 sprog peger på en svær begyndelse også for danske babyer. Undersøgelsen er baseret på de...
4. [Den Danske Ordbog på nettet](#) ordnet.dk/ddo Siden november 2009 har Den Danske Ordbog været tilgængelig på nettet. Redaktionen af Sproguseet har i den anledning bedt mig give en omtale af ordbogen, dens omfang og anlæg...

Tagget med: [Dansk](#), [Ord](#), [ordbøger](#), [oversættelse](#), [svensk](#)

1 kommentar

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog **RUSSISK** Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognavn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordned. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	

Jens S. Larsen

16. marts 2011 • 14:59

Fint ini'tiv! Men hvornår får det skandinaviske sprogområde noget i retning af den tyske <http://leo.org>? Det er langt den bedste gratisordbog jeg kender.

Svar

september 2009

august 2009

juli 2009

juni 2009

maj 2009

april 2009

marts 2009

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.